

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNASŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :	Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok --- 4 koruny — hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT,	Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka --- 2 " — "	páp. komorník.	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
Na štvrt roka --- 1 " 20 "	Majiteľ' a vydavateľ' :	ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>	JAN MOLNÁR.	nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

VI. valné shromaždenie katolíkov Uhorska.

Tí horliví možovia katolícki čo vzali na seba tú veľkú a svätú úlohu, že ochladujúceho, ducha náboženského u nás k čilému životu povzbudia a že driemajúce svedomie katolíckeho obyvateľstva našej vlasti zkriesia k neohrozenému a otvorenému vyznávaniu našej svätej viery: obrovské dielo svoje začali v mene Božom tým, že vo významnejších mestách krajiny svolali ľud katolícky ku shromaždeniam. Takéto veľké shromaždenia katolíkov vydržiavane boli v Budapešti, v Komárne, v Móri, v Prešporoku, v Stolnobeľohrade a po iných miestach. V shromaždeniach týchto vodcovia katolíkov a početní rečníci vysvetlovali ľudu rozpoloženie katolíkov a povzbudzovali ho aby stále vytrval v obrane práv cirkve a v nezkalnej vernosti ku kráľovi a ku vlasti. V katolíckom shromaždení v Stolnobeľohrade vydržiavanom uzavreli vodcovia katolícki i so shromaždeným početným ľuďom, že ku zahájeniu nielen cirkevných, lež i politických práv ľudu utvoria politickú stranu pod menom: «Ludová Strana».

Kresťanska ľudová strana má pôvod svoj v katolíckych shromaždeniach. Tí isti katolícki vodcovia čo predtým menšie katolícke shromaždenia odbavovali sriadili krajinské, teda valné shromaždenia pre katolíkov celého Uhorska. Ciele týchto valných shromaždení katolíckych sú tie isté čo aj kresťanskej ľudovej strany.

Cielom katolíckych valných shromaždení je obnoviť všetko v Kristu Pánu; priviesť ľud katolícky ku tomu, aby sa zo sna prebudil, aby oči

otvoril a konečne nahliadol, že není všetko zlato čo sa bleští. Ľud katolícky ma po katolícky zmýšľať, nesmie sa za vieru svoju haňbiť, lež ju má vo všetkých okolnosťach a pri každej príležitosti vždy verne a mužsky vyznávať. Ľud katolícky má po katolícky cítiť, chovať sa a jednať nielen v kostole a pri službách Božích, lež i na stoličnom, obecnom dome a v školských stoličiach, teda tak v súkromnom, ako aj v celom verejnom a politickom živote. Toto je cieľom katolíckych valných shromaždení. ako na tom pracuje aj kresťanska ľudová strana.

Maju však katolícke valné shromaždenia vznešené a sväté ciele nielen ohľadom ľudu, lež i dotyčno tých čo spravuju osudy našej vlasti. Obnoviť treba všetko v mene Krista Pána. Toto je heslom katolíckych valných shromaždení. Toto obnovenie siahať má teda až do tých najvyšších kruhov krajinskej správy.

Prvá sťažnosť katolíkov je že nemôžu dostať autonomiu. Čo je to tá autonomia? znamená to toľko, aby si katolícki sami riadili a spravovali svoje veci a aby sa do čisto katolíckych záležitostí nemiešali taki ľudia, ktorých do toho nič. Katolícki maju na milióny základín (fundácii). Tieto ale všetky riadi a spravuje vláda a to k tomu bez zodpovednosti. Poslavený je síce dozorujúci výbor ktorého úlohou je na správu týchto katolíckych fundácii dozierať a tu ako obrat k lepšiemu treba pripomenúť, že za predsedu tohoto výboru vymenovaný je vodca kresťanskej ľudovej strany, gróf Ferdinand Zichy, správa ale týchto čisto katolíckych fundácii patrí ku vláde, ktorá není katolícka.

Čo by povedali na to luteráni, alebo

kalvini keby jejich fundácie vláda chcela administrovať? I nu to je iné, tí maju už od dávna svoju autonomiu. Katolíci, ktorých je tri rázy toľko nemohli sa jej vymodlikať. Len prítomne následkom naliehania kresťanskej ľudovej strany máme výhlavy, že konečne aj katolíci dostanu jejich tužobne očakávanú samospravu. Ku rozriešeniu tejto vážnej otázky prispieť je cieľom aj prítomného valného shromaždenia katolíckého.

Druhá sťažnosť katolíkov Uhorska týka sa škôl. Hlavná škola, alebo universita v Budapešti je pôvodne katolícka zakladina a udržuje sa v dobrej čiastke z katolíckeho majetku. I čo tu skusujeme? Pred niekoľko rokmi ešte i kríže Spasiteľa povyhadzovali z dvoran tejto v jej základe katolíckej university. Profesorov je tam viacej vseliakého iného náboženstva ako katolíkov. To isté skusujeme aj v mnohých stredných školách, ktoré sa z čisto katolíckeho majetku vydržievajú. Čo povedať ešte o ľudových školách? Liberáli chceli všetky ľudové školy zoštátniť, len že na šťastie nemali k tomu peniazi. Aby tejto veci každý rozumel povierne čo sú to tie štátne školy. Štátne školy menujú sa aj beznáboženské, alebo obecné školy bo sa v nich nevyučuje v náboženskom duchu. Čo sú to teda za školy? Nuž také v ktorých sa deti nesmeju prežehnať, aby sa nad tým prítomné židovské deti nepohoršili; neslobodno tam povedať: «Pochvalen Pán Ježiš Kristus! Učitelia môžu na takých školách byť židia, luteráni, alebo kalvini, bár by aj žiaci všetci boli katolíckeho náboženstva. Náboženstvo vyučuje sa najviac dvakrát cez týždeň. O výchove katolíckej deti neni v takýchto školách ani chýru, ani slychu. A čo má potom za následky takéto vychovávanie? surovosť, bezbožnosť, nemravnosť, konečne samovraždu a kopu iných hriechov. Veľmi sa preto a ťažko prehrešili tie školské stolice, ktoré sa doposiaľ ľahko dali naviesť aby katolícké školy jejich zoštátnené byly. Je to chyba ktorá sa veľmi ťažko dá napraviť. Cieľom katolíckeho valného shromaždenia je a na tomto pracuje aj kresťanska ľudová strana: prekaziť to aby náboženské školy premenené byly na štátne. Je toto veľká a svätá úloha, ktorá dokonale vyplní a dosiahnuť dá sa len vtedy, keď valné shromaždenie katolíkov a kresťansku ľudovú stranu svedomite podporovať budu sami katolícki rodičia.

Ako treťiu sťažnosť katolíkov spomenúť treba tie farchy, neprijemnosti a prevelké škody aké v duševnom ohľade zapričínajú ľudu katolíckemu cirkevnopolitické zákony. Kresťanska ľudová strana žiada revíziu týchto zákonov. V tomto ale túto politicku a jedinku kresťanskú stránku podporovať má celé obecnstvo katolícké. Katolícké valné shromaždenia akožto krajinsky sjazd katolíkov Uhorska výrokom svojim na revíziu cirkevnopolitických zákonov, zaiste mohutne prispeje k tomu aby kresťanska ľudová strana aj tomuto punktu jej programu k prospechu katolíkov zadosť učiniť mohla.

Krom riešenia spomenutých sťažností cieľom katolíckeho valného shromaždenia je obrana práv katolíckej cirkve. Liberáli sa u nás pri každej príležitosti tým vyhrazali katolíkom, že odoberú katolícké majetky, alebo ako oni to zlomyseľne hovorili kňazské statky. Liberáli to nevedeli pochopiť, že sú tieto majetky výlučne cirkevne a že jedine cirkev má na ne a ku nim právo. Tomu oni pochopiť nevedeli, predsa sa im jednodajne snivalo o tom, že odoberú statky biskupom, mníchom kláštory, že shabú katolícké špitále, domy pre chudobných, sirotáre, opatrovne pre dietky, školy a iné ústavy. Zmýšľali ti liberáli priam tak ako terajší socialdemokrati a ti zaslepenci čo ich nasledujú. Že by takéto olúpenie cirkve katolíckej o jej majetok bolo ten najväčší hriech, tá najneslychanejšia nespravodlivosť, z toho si ani liberáli, ani socialdemokrati svedomia nerobia. Ani to nevedia nahliadnuť, že takýmto barbarickým jednaním ani sebe, ani ľudu nepomôžu a osožia len židom. Bo dajme tomu, ačpráve sa to stať nesmie, keby tie cirkevné majetky behom časov ozaj zhabali, nikto im ich nepokúpi ako sami židia. Týmto strašidlám treba ale už ráz navždy urobiť koniec. Valné shromaždenie katolíkov zároveň, ako kresťanska ľudová strana, každú skalú pohnu, aby katolíci čím skôr dostali autonomiu na základe ktorej medzi inými právami aj právo katolíckej cirkve na jej majetky zabezpečené má byť krajinskými zákonami na večné veky. Tým istým právom, ako majetkami, domami kapitálmi v papieroch vládnuť môžu luteráni, kalvini a židia, vládnuť môžu aj katolíci a odojmuť ich im nikto nemože a nesmie.

Cieľom VI. valného shromaždenia katolíckeho je povzbudzovať katolíkov, že je už svrchovaný

čas aby zo sna precitli, aby ukázali že sú opravdoví kresťania a katolíci, aby netrpeli, aby práva a svobodu cirkve našej bár kto bez trestu urážal. My katolíci neni sme tuláci bez vlasti, lež pokolenie cez tisíc rokov vlast našu udržujúce, ktorému právo patrí v tejto vlasti tak žif ako mu to jeho viera a náboženstvo prikazuje.

Prečo máme zakladať potravné spolky?

Žijeme prítomne v časoch všeobecnej organizácie Kto sa nezná správne organizovať, ten je na každý pád ztratený. Len tak bolo možno, že malých hospodárov prekvapili neščíselní nepriatelia, ktorí ich teraz na úmor hrdusia. Šťastie je, že bárs trochu neskoro, predsa sa ľud začína hýbať a akoby na vyššie vnuknutie, začína sa družif a organizovať.

Po všetkých stranách ozývajú sa ponosy, že panuje veľká drahota. Ponosy tieto neni sú bez základu, bo ozaj panuje veľká drahota v každom ohľade. Je tomu ale ťažko rozumef. Potravné a iné články kupujúce obecnstvo ponosuje sa na veľkú drahotu, hospodári zas žalujú sa, že plodiny jejich dávať musia za tak nízke ceny, ako nikdy predtým. Musí tu teda byť voľajaká chyba. Táto veľká chyba sú ale tí mnohokrát nesvedomiti ľudia, čo kupu a odpredaj plodín prostredkujú. V obecnom živote volajú sa títo ľudia agenti. Predtým ich znal svet len po mestách, teraz sú skoro v každej dedine. Tak ďaleko to prišlo, že keď na dedine gazda chce predaf koňa, vola, kravu, alebo čo len teľa, hneď prikvitne k nemu agent a odporúča mu svoje služby. No, robí to nie z priateľstva, lež aby si peniaze vyrobil. Odkúpi gazdovi lichvu za, na posmech lacnú cenu a odpredá ju draho. To isté sa stáva pri odpredávaní obyľia, ovocia, vína a iných plodín. Ten osoh, čo by z úrody mal mať hospodár, strčí do vrecka nesvedomitý agent. Preto chudobnejú hospodári a bohatnú agenti. Keď však hospodár prinútený je zadovážiť si do hospodárstva lichvu, dajaký stroj zas má na krku agentov. Títo majú ale tú zlú obyčaj, že gazdom za jejich plodiny veľmi málo dávajú, pýtajú ale od nich veľmi mnoho za to, čo im predávajú. Hospodárov tak pri predaju, ako pri kúpe opalia vždy agenti.

Doprostá úžerníctvo sprevádzajú ale malí sklepari po dedinách. Títo na mnohých miestach množia sa ako myši. V dedinke, kde voľakedy bol jeden malý sklepnik, je ich teraz päť-šesť. Rozumie sa, každý chce vyžiť. No, nielen vyžiť, lež s pomocou ľudskej hlúposti aj sbohatnúť. Títo malí sklepníci, aby si stálych kupcov a odberateľov privábili, upotrebujú všeliaké figle. Kde je viac takých sklepníkov, tam jeden nad druhého vymýšľa, ako by obecnstvo okabátili. Aby od koreňa nešlachetné ciele svoje dosiahli, pustia sa s ľudom, predovšem s hospodármi do odvážlivej hry, ktorá je nebezpečnejšia, ako samá lutria; keď sa táto hra podarí, dobre je, keď sa však nepodarí,

nič si z toho nerobí, bo nemá čo ztratíť. A čo je to táto krkolonná hra? Dá každému všetko na veru. Na veru kupujú teda gazdovia u takéhoto dobrého sklepníka všetko, čo potrebujú a ešte viac, čo nepotrebujú. Ženičky tiež nechcejú zaoslať a nikdy nebolo v dedine toľko hodbábnych ručníkov a vyšívaných zásteriek, ako teraz, čo do dediny prišiel ten dobrý sklepnik, čo všetko na borg dáva. Celá dedina robí dlžoby bez riadu a skladu. Sklepnik sám robí dlhy, aby tovar na borg dávať mohol, bere ho i sám na borg. On vie ako z kaluže vybrdnuť, jemu sa obyčajne nič nestane, ba príde k majetku, pre ľahkomyselné obyvateľstvo dediny ale po krátkych fašiankoch nastáva dlhý pôst, bo dlžobu musia vyplatíť a nejeden príde o celý majetok.

Náramnú škodu robia malí sklepníci našim gazdom kroz to, že im natisajú nepotrebné veci. Takýchto vecí je sila, ktoré gazda v domácnosti alebo v hospodárstve nie súrne potrebuje. Dobré je, keď ich má, môže sa však aj objisť bez nich. Malí sklepnik mu ale nedá pokoja. Veď to nemusíte vyplatíť gazdičko. Toto je každé druhé slovo malého sklepníka. Keby gazda za tovar hneď musel platíť, to by si rozvážil, či dačo kúpi. Takto ale si pomyslí: veď nemusím hneď platíť, prídu lepšie časy, vyplatím tú maličkosť. K jednej maličkosti príde druhá a v krátkom čase celý rad takých maličkostí a prídu konečne aj tie časy, keď sa ten dobrý sklepnik neusmieva viac, lež sa začne vyhrázať, ba aj pravotiť, kým mu gazda podlžnosť aj s vysokými úrokami nevyplatí.

Ako malí sklepníci, tak sú našim hospodárom na náramne veľkú škodu aj krčmári tak v hmotnom ako v mravnom ohľade. Aj krčmári dávajú gazdom na borg. Sú však obozretnejší, ako malí sklepari, bo jejich dobrosrdečnosť a láskavosť len dotiaľ trvá, kým má gazda dobrú halenu, alebo huňu. Ako sa začne gazdov majetok mífnať, tak prestáva aj borgovanie u krčmára. Nejeden gazda už cez hrdlo preľial dom, celú sessiu rolí a to všetko trúnkom, čo na borg dostával. Jeden-dva nesvedomiti sklepníci a krčmári vstave sú za niekoľko rokov zničif celé dediny, obyvateľstvo zhubif mravne a narobif ľudu také škody, ktoré sa nikdy napraviť nedajú.

Z úvery dá sa žif len cez krátky čas. Každú vec na borg vziatu, prv-neskorej treba zaplatíť. Toto obyčajne spojené je s veľkými nepríjemnosťami. Aj sklepnik, aj krčmár vždy vtedy pýtajú peniaze od ľudu, keď ich nemá. Ľud má sa preto priučať k tomu, aby zbytočné, nepotrebné veci nekupoval. Čo je potrebné a mnsí sa kúpiť, to treba hneď vyplatíť. Príde-li ľud do takých okolností, že potrebuje groša, nech sa obráti k najbližšiemu kresťanskému úverkovému spolku, tam na malé úroky, pri pohodlnom zplácaní dostane peniaze, s ktorými mu pomôženo bude.

Články potravné ľud pospolitý u malých sklepníkov nech nehľadá. Tam je k dostaniu zkazený pofel, aký sa v meste minut nemôže, preto tento tovar posielajú do dedín. Je to mnohokrát tovar zfalšovaný, zhubený a pri tom veľmi drahý. Nie zo závisti, alebo nenávisti oproti malým sklepníkom, lež v záujme kresťanského ľudu a

ku ochrane jeho majetku a jeho mravov odporúčame zakladanie kresťanských potravných spolkov.

Kresťanská ľudová strana na pomoci chce byť a skutočne na pomoci je kresťanskému ľudu. Účinkovanie tejto kresťanskej politickej strany ta smeruje, aby nášmu ľudu v Uhorsku zase dobre bolo. Toto sa dá do cieľiť aspoň čiastočne kroz kresťanské potravné spolky. Zakladajme preto tieto spolky po všetkých obciach a dedinách, kde sú ešte neni. Bude to k dobrému ľudu.

Čo chcú socialisti?

Dvojaký socializmus poznáme u nás: červený, alebo ináč sociáldemokraciu, a kresťanský. K prvému pripojujú sa ľudia bez Boha, viery a vlasti, k druhému ale veriaci kresťania. Poviem na krátko, čo chcú jedni, a čo druhí.

Červení socialisti učia, že rovnako treba podeliť všetko, čo je na svete. Toto je taká hlúposť, ktorú už len tí najsprostejší demokrati uveria a žiadajú. Keby dnes previedli delbu, tak, že by všetci obyvatelia jednako majetní boli, o pár rokov zase by sme sa mohli deliť, veď kto by bol ten somár, ktorý by neprepil, neprekartoval alebo ináč nezmařnil svoj majetok, keď vie, že nikto nesmie mať viac, ako on má. To by boli zlaté časy pre židovských krčmárov a pre darebákov. Rád bych videl toho statočného a usilovného remeselníka a hospodára, ktorý nadobudnul si aký taký majetoček, že by sa pripojil k tej ohavnej bande červenej. Takýmto nech vyprávajú Jakub Weltner, Jakub Izrael a čo s ním držia o delbe, uvidia, čo utŕžia. Červený socializmus je len pre darebákov.

Druhý spôsob delby — dla červencov — je, že by sa všetky majetky a stroje za spoločné vyhlásily, t. j. čo je tvoje, je aj moje.

Na prvý pohľad daktorý snáď povie: no, to by nebolo zle. Nuž ale otvoríme oči a zaraz uvidíme klam. Keď všetko bude všetkých, t. j. spoločné, vtedy nikto nebudeme mať ani dom, ani statok, ani zeme, ani peniaze, slovom nič, lebo všetko bude spoločné. Každý majiteľ zrieť sa musí toho, čo má a oddá to riaditeľom socialistického štátu, ktorí nebudú iní, ako dakoľko židovských papulkáňov a iných čvachov. Rád bych vedel, kto bude ten, ktorý prepustí svoj majetok kadejakým tulákom. Veď je to jeho vlastnosťou, ktorú zákon bráni. Nikto mu ju nedal zdarma, ale musel sa namáhať, deň-noc drhnúť, neraz hladovať, aby nadobudnul sebe domček, zemičku, alebo pár korún. Veď to je ovocie práce jeho, a tu máš, príde krđel tulákov a v mene socialistického štátu popišu mu, čo má a v mene rovnakosti zhabú mu krvopotný výrobok. No, to by si veru nikto nedal, lež dedinčania chytily by sekery, kôly a kosy a nimi by bránili domčeky, lúky, záhradky, role a statok. Mešťania však obrátili by imanie na peniaze a přchli by do cudzích krajín, kde nie lúpežníci panujú, lež spravdivé zákony. Teda aj tento liek nech len pre seba nechajú socialistickí demokrati. Oni sice vreštia, že len vtedy by nastal zemský

raj. Nuž ale nech to hovoria takým sprostákom, aki sú oni sami, lebo keby aj previedli delbu, alebo zhabali majetky pre štát, aj vtedy by sme nemohli žiť bez práce. Tak by sme museli sa potíť v dieľňach, v baniach, vo fabrikach a na poli, ako aj teraz. Nuž ale kto by bol ten osol, ktorý vyvolil by si ťažkú prácu, keď červení socialisti to hlásajú a sľubujú, že v ich štáte každý elvtárs to bude môcť robiť, čo chce. Sám si vyvolí robotu. Rád bych vedel, kto bude orať, kovať, drevo rúbať, kamene lámať, sklo dúchať, kože vyrábať, kovy rúbať a podobné ťažké roboty konať? A bez týchto ani socialistický štát sa neudrží. Ja veru slamku na kríž nepreložím a to isté urobia aj iní. Budeme štrajkovať oproti riaditeľom socialistického štátu. Im by dobre bolo. Pre seba by zhabali všetky mäsné úrady, rozkazovali by nám a zachodili by snami, ako s otrokmi. Ďakujeme za takúto rovnosť. Veď aj teraz prečo neodmenia v ťažkej práci stonajúceho robotníka, lež ho zdieľajú, prinútia ho porcie platiť, začo oni pánsky žijú, a keď robotník chleba nemá, huckajú ho oproti kňazom, oproti statkárom, prinútia ho k štrajkom a keď žandári idú na pobúrených robotníkov, ukryjú sa a rehocú sa, že zase previedli «chrapúňov a smradlavých sedliakov.» My teda nežiadame si z tej židovskej pánsťiny, s ktorou blažif chcú sociáldemokrati robotníkov. Nevyčarujeme terajšie zariadenie krajiny s tyranstvom. Bol by to za zemský raj, čo by Weltnerovci utvorili!

Ale socialisti nielen majetky a stroje chcú zospolčif, ale aj ženy. S plźnivou papulou opovažujú sa vrešťať, že stav manželský, ktorý Boh ustanovil a Kristus Ježiš na sviatosť povyšil, je hlúposť, ktorú vymyslenosť treba zotref a miesto nej uviesť slobodné párenie, alebo ako hovoria, slobodnú lásku. To jest ani jedného mužského nemožno donútiť, aby sa staral o deti a o ženu, lež právo má žiť s hoc ktorou ženskou do tedy, do kedy chce. Keď jednu zunuje, odožene ju a najde si druhú, a tak zostane žena jednoduchou hračkou mužského; tá žena, ktorú Boh s tým vyznačil, aby bola strážcom svätiny domovej. Pozbavia ju všetkej úcty a znížia na ten posledný stupeň, kde je len tovarom. Takto chcú porucať socialistickí demokrati rodinu kresťanskú a s ňou celé kresťanstvo. Čo poviete na to vy matky, vy manželky kresťanské? Čo bude z vášho povolania, ktoré sám Boh vyznačil pre vás? Vidíte, ako znevážia vás diví socialistickí demokrati? Akú budúcnosť budete mať u nich? Potupenie a opovrhnutie. Veď nebudete viac matkami, lež uličnicami, flandrými bez haňby a bez úcty. Beda vám! Chráňte teda mužov a synov svojich od socialistickí demokrati!

Čo bude s detmi? pýtate sa. Po pôrode odnesú ich do štátných ústavov, tak, že nebudú vedieť, kto bol jich otcem a matkou a tam jich budú vychovávať dla socialistických nauk. Nebudú vedieť, čo je Boh, čo je viera, čo je láska, čo je povinnosť dieťaťa oproti rodičom, slovom nebudú mať pochopu o mravoch a o čnosti, lež vyrastú, ako zverý. A aká bude jich výchova, také budú aj jich skutky. Strach a hrúza pomysleť na to, a predsa najdú sa naničhodníci, ktorí vábia Slovákov k týmto

divochom, ba vychvalujú ich, že pri voľbách tak dobre sa zadržali. Slováci, varujte sa týchto podvodníkov!

A ako zpotupili červení socialisti stav manželský, tak podobne zachodia aj s Bohom. Zhodili ho z trónu neznajú ho, zapreli ho. Píšu oproti viere a oproti Bohu v novinách a v letádoch svojich, potupujú kresťanstvo a hromžia na Boha na shromaždeniach svojich. Jich «verím»-om je: socialdemokracia a kresťanstvo sú oheň a voda. S Bohom sme už hotoví, toho není viac, hovoria. Miesto čo by Boha vzývali, takto sa rúhajú: Počúvaš, ty veľký nikto? Nech nás netrese za to Boh láskavý, že sme napísali tieto rúhavé slová, ale chceli sme dokázať krajanom našim, že socialdemokrati olúpili nás chcú zemskej a večnej blaženosti, a že vykorenit chcú vieru Ježiša Krista. Preto napomínam Slovákov, nech utekajú od socialdemokratov čo by sa akokoľvek volali a bárs aké rúcho nosili, lebo horší sú, ako malomocní. Socialdemokrati síce lžú, že oni nič nemajú do viery. Nech verí kto čo chce, lebo že náboženstvo je vec súkromná. Ale to lentedy hovoria, kým nezvábili ľahkoverných kresťanov, potom však prinútiť nových elvtáršov, aby sa zriekli viery, lebo červený socialista aj bez nej bude spasený. My ale to hovoríme, človek len dotedy je človekom, zakiaľ verí v Boha a prísne zadrží jeho prikázania. Slováci od jakživa boli nábožní a takýmto musia zostať. Už je len Boh viac, ako Bokányi a Jakub Weltner, už len On ináč spasí človečenstvo, ako krídel tulákov. Nezapomnite toto Slováci a varujte sa socialdemokratov. Všetko nešťastie robotníkov od socialistov pochodí. Boj vedú oproti Bohu, oproti kresťanstvu, oproti panovníkom, oproti kňazom, oproti spoločnosti, slovom všetko chcú poručiť, čo Boh nariadil a vybudoval, a miesto toho chcú nám dať štát, kde by sme otročili a kde by všeliakí bohaprázdni ľudia rozkazovali. Boh nás zachovaj od tohoto nešťastia! A predsa najdu sa zlomyseľní ľudia, ktorí aj Slovákov povzbudzujú, aby boli socialdemokratmi. Robia to aj také noviny, čo sa za kresťanské a ľudu prajné vydávajú. Títo lebo nevedia, čo je vlastne červený socializmus, alebo tak jich omámila delba a radosti slúbeného socialistického raja, že potratily rozum. Napomíname jich, nech nekazia ľud náš. Ak ho s inšim nevedia oblažiť, nech mu nenúkajú otravu. Pre nich, myslím, dobrý je socializmus, ľudu ale nech nechajú Boha, Krista, Mariu, pápeža, kňazov, modlitbu, kostoly, rodinný krb, lásku k bližnému, čistotu duše, slovom všetko, čo socialdemokrati zapierajú. Pre nás veriaci a bohabojný ľud je kresťanský socializmus. Áno, kresťanskí vodcovia, či biskupi, či ablegáti, či duchovní, či iní svetskí shromažďujú robotníkov rozličného povolania pod zástavu kresťanského socializmu. Socialisti sú aj oni, lenže nečihajú na cudzie majetky, nechcú zhabať imanie druhých; nechcú rúcať tróny panovníkov; nie cirkev Kristom vybudovanú; nechcú krvavú revolúciu a mordy; nechcú vyvrátiť základ krajiny a spoločnosti, lež shromažďujú sa v jednom tábore dľa zásad Ježiša Krista. Spoločujú sily k obrane, k poriadnej výžive k vydobudnutiu správ, k dosiahnutiu potrebných vied a zdokona-

losti. Neriadia štrajky, lež žiadajú zaslúženú mzdu a ľudskosť. Nezávidia stavy a hodnosti iných, lež aj pre seba žiadajú uznanlivosť, obranu a práva, ako verní synovia vlasti a užitoční údovia spoločnosti. Kresťanskí socialisti nechcú zdierať chudabných robotníkov, ako to demokrati robia, ani násilensťva robiť, lež dávajú im slobodnú vôľu, nech prevezmú prácu u koho chcú a pod bársakými podmienkami. Kresťanskí socialisti chcujú mať zriadenú a vzdelanú robotnícku triedu. Chcujú, aby ju naplňoval duch kresťanský, lebo bez tohoto není blahobytu, čo by bol výrobok hoc aký veľký. A cieľ tento s tým chcujú dosiahnuť kresťanskí socialisti, že sriaďujú a shromažďujú kresťanských robotníkov do spolkov. Každý člen spolku zaviazuje sa, že všemožne napomôže ciele kresťanského (socialistického) spolku. V spolkoch týchto vyučovať sa budú robotníci v svojich oboroch. Budú mať po ruke noviny a knižky, aby sa vzdelávali vo vedách kresťanských, lebo vo čulajšom čase ani robotník nemôže byť bez učnosti. Na mnohých miestach sú už takéto robotnícke spolky a chvalitebne účinkujú, žiaľ Bohu, na našich slovenských krajoch o tomto leci čuť voľačo. To je chyba, lebo na seba zanechaní robotníci ľahko padnú v korisť červeným buričom. Neslobodno meškať. Kto len trochu miluje ľud náš a vieru Ježišovu, nech sa dá do práce. Není dost len hlásať kresťanský socializmus, není dost len bedákať nad ľudom slovenským, lež treba robiť zaň. Teda nech není heslom: «za tú našu slovenčinu», lebo tejto sa nič nestane, tú nám nikto nevezme, ale heslom nech je, všetko za kresťanstvo a za vývin ľudu slovenského v duchu kresťanskom. Kto ľud náš miluje, ten ho nehucká oproti kňazom, oproti vrchnosťam a oproti strane kresťanskej, neoblieka ho do vyšívanej košielky, nekáže mu vyhrňať rukavy a nedáva do ruky cepy a valašky: lež ukáže na kríž Spasiteľov a povie: toto je znak spase tvojej; pod týmto znakom najdeš blaženosť, modli sa prikázanie božské; nezabudni, že nosíš na sebe božský obraz!

Slovák a kresťan.

POLITICKÉ CHÝRY.

Ministerská rada.

Dňa 5. septembra predpoludním po letných prázdninách po prvý krát zasadla ministerská rada, na ktorej sa mimo ministra obchodu Franca Kossutha zúčastnili všetci členovia kabinetu. Ministerstvo obchodu zastupoval štátny sekretár Jozef Szterényi. Ministerská rada zaoberala sa najprv so záležitosťami, ktoré sa cez leto nahromadily a potom s otázkami, ktoré súvisia s vyrovnaním. Rakúsky ministerský predseda barón Beck už oznámil nášmu ministerpredsedovi, žeby rád začal vyjednávať o vyrovnaní. Je teda pravdepodobné, že táto

ministerská rada v otázke vyrovnaní vyniesla vážne uzavretia, ktoré budú označovať cestu uhorskej vlády pri vyjednávaní. Ministerpredseda už koncom týždňa odcestoval do Viedne, aby dľa dnešných ustálení začal vyjednávať s rakúskym ministerským predsedom.

Minister pravosúdia proti mimoriadnym urlaubom.

Minister pravosúdia Gejza Polónyi spozoroval, že úradníci patriaci do kruhu ministerstva pravosúdia mimo riadneho urlaubu zvikly si pýtajú aj mimoriadne urlauby, ktoré dostávajú napriek tomu, že závažnej príčiny ku povoleniu urlaubu predniesť nemôžu. Minister pravosúdia následkom toho poslal nariadenie predsedovi kúrie, korunnému fiškusovi, hlav. štát. zástupcom a predsedom kráľ. tabúl, aby pri udeľovaní urlaubov mali pred očima rýchle vybavovanie úradných záležitostí, čo je záujmom pravdu hľadajúceho obecnstva a úradníkom aby mimoriadny urlaub povoľovali len v takých pádoch, keď úradník skutočne vie predniesť také dôvody, ktoré povolenie urlaubov robia nevyhnutným. Prísne nasledovanie tohoto nariadenia žiada rýchla vysluhovanie prady. Surné pravotné záležitosti ležaly pod liberálmi dlhé časy prachom pokryté na stolíkoch patričných úradníkov. Ľud darmo hľadal pravdu bo dobrá čiastka úradníkov bolá vždy na urlaube. Teraz tomu teda ináč bude.

Elektrická železnica medzi Prešporkom a Viedňou.

Záležitosť stavby elektrickej železnice medzi Prešporkom a Viedňou následkom známeho uzavretia, ktoré vyniesla snemovňa pred letnými prázdninami na návrh referenta Karola Kmettyho, značne zaviazla. Vo vyslaných kruhoch hovorí sa o tom, aby záležitosť postavenia tejto železnice bola znáta z denného poriadku do tých čias, pokým sa neprevedie sriadenie colnej hranice. Lebo dľa týchto kruhov len potom bude možno ustáliť, jaký hospodársky význam by malo postavenie elektrickej dráhy medzi Prešporkom a Viedňou.

Zoštátnenie južnej železnice.

Zoštátnenie v cudzích rukách stojacej južnej železničnej dráhy, ktorá šikmo krája zadunajské okolie z Budína tiahnu sa popri Balatonskom jazere až po Pragerhof, je už dávnu túžbou uhorských obchodných kruhov. Z uhorskej strany potreba zoštátnenia južnej železnice bola už viackrát odovodená ale vždy bez výsledku. Ponevadž je pri tejto dráhe zainteresované aj Rakúsko, naša vláda otázku odkúpenia južnej železnice vtiahla teraz medzi otázky hospodárskeho vyrovnaní a tak je nádej, že počas najbližšieho vyjednavania oboch vlád o vyrovnaní otázka zoštátnenia južnej železničnej dráhy o značný krok priblíži sa ku uskutočneniu.

Prevážanie vystáhovalcov.

O prevazaní vystáhovalcov píše Viedeňský «Zeit» že minister vnútra gróf Andrassy ešte tento mesiac vyzve zainteresované uhorské a nemrcké loďné spoločnosti,

aby uhorskej vláde podaly svoje offerty a jestli splnia žiadosti vlády, tak smluva pofahujúca sa na prievoz uhorských vystáhovalcov ešte tento mesiac bude uzavretá. Nemecké spoločnosti, na ktorých čele stojí «Norddeutscher Lloyd» a uhorské spoločnosti, na ktorých čele stojí spoločnosť «Adria» zamyšľajú založiť jednu novú uhorskú paroplavebnú spoločnosť so zakladinou 10—12 millionov korún. Sidlom spoločnosti bolo by hlavné mesto Budapešť. Spomenutý časopis prináša aj jednu zprávu z Londýna, ktorá oznamuje, že vyjednavania o zrušenie smluvy so spoločnosťou «Cunard Line», ktorá teraz sprostredkuje osobnú premávku medzi Fiume a New-Yorkom, viedly k cieľu. Spoločnosť je náklonná svoje štyri veľké parné lode, ktoré prevážajú vysťahovalcov medzi Fiume a Amerikou, za jeden million funtov šterlingov prepustiť založiť sa majúcej novej loďnej spoločnosti, ktorá by prevzala na seba aj platnosť smluvy uzavretej medzi uhorskou vládou a spoločnosťou «Cunard Line». — Prajeme si aby ľud našemu v každom ohlade tak dobre išlo, že by nepotreboval žiadnej parolodnej spoločnosti a ostal spokojne doma.

Kráľ nepojde do Dalmácie.

Od okupácie teraz by sa bolo stalo po prvé, žeby bol jeho veličenstvo kráľ navštívil okupované krajiny. Veľké prípravy robili ku prijatiu kráľa jak v Bosne tak i v Dalmácii, lebo v tejto návšteve videl sa nový znak privtelenia okupovaných krajín. Teraz ale došiel ten neočakávaný chýr, že jeho veličenstvo na manévry rakúsko-uhorskej floty nepojde a tak do Dalmácie nezávítá. Jeho veličenstvo totižto na sliezskych manévroch trochu prestidnul a ačkoľvek jeho onemocnenie nedáva príčiny ku žiadnym obavám, lekári kráľa vzhľadom na jeho vysoký vek odhovorili ho od toho, aby sa súčasnil na manévroch námornej moci, lebo by na mori znova mohol prechladnúť. Jeho veličenstvo kráľa na manévroch bude zastupovať dedič trónu arciknieža Franc Ferdinand. Programm manévrov ostal nezmenený.

Ministerpredseda u kráľa.

Ministerpredseda v piatok predpol. bol na výsluchu u jeho vel. kráľa, ktorému podal správu o bežných záležitostiach. Wekerle po výsluchu u kráľa vyhľadal zahraničného ministra grófa Goluchowskyho a spoločného vojenského ministra rytiera Pitreicha, s ktorými sa radil o spoločnom rozpočte. Rakúskeho ministerského predsedu baróna Becka Wekerle navštívil, lež popoludní o 5. hod. odcestoval do Budapešti, kde čakal na včera oznámení návštevu baróna Becka.

25ročné jubiläum ablegátstva.

V nedeľu, 8. septembra slávil mesto Jászberény 25ročné jubiläum svojho ablegáta grófa Alberta Apponyho. Oslavovaný ablegát prítomne už minister výučby a osvety držal z tejto príležitosti dlhú a vážnu reč, v ktorej sa vyslovil o politickom rozpoložení krajiny.

Mandát okresu čačianského.

V okrese čačianskom vyvolený bol s programom kresťanskej ľudovej strany dr. Emil Gyuris. Proti tejto voľbe zadali petíciu. Prvá volebná rada Kurie minulý týždeň cez dva dni pojednávala túto petíciu a v zasadaní, v pondelok vydržiavanom na štyri body petície ustanovila vyšetrovanie. Poneváž pravda zvíťazí, presvedčení sme o tom, že po prevedenom vyšetrovaní mandát dr. Emila Gyurisa na každý pád potvrdený bude.

Z CUDZOZEMSKA.**Francúzsko.**

V záležitosti rozluky cirkve od štátu vo Francúzsku poslal sv. otec Pius X. encykliku biskupskému sboru francúzskemu a označil v nej stanovisko katolíckej cirkve, aké nezvratne zaujať treba oproti bezbožným zákonom rozluky. Francúzski biskupi držali na to poradu, ktorá trvala cez dlhší čas. Tieto dni po zakončenej porade biskupskej odbavovali v chráme Notre Dame slávnosť Te Deum. Pri tejto slávnosti prítomné bolo ohromné obecnstvo. Kázeň držal biskup z Montpellieru a v tejto sa vyslovil, že francúzski biskupi ako bojovníci za práva cirkve ustálili spôsob konkordantu podobný, ktorým smutnú otázku rozluky riešiť možno ku blahu cirkve a vlasti.

Španielsko.

V tejto krajine dostali sa prítomne na vládu liberáli. Ešte sa ani nezohrali vo vláde, už zamýšľajú všetko možné podujat' ku prenasledovaniu katolíckej cirkve. Školy nachodia sa v Španielsku v rukách reholníkov, tieto stroja sa liberáli pozatvárať. Dotyčno manželstva idú reformy uviesť, ktoré sú na vlas stejné francúzskym. Konkordát 1851. chcjú zrušiť. Jedným slovom liberáli aj v Španielsku chcjú katolícku cirkev uponížiť, potupiť a zničiť, ako to urobili vo Francúzsku. Aj z tohoto vidno, ak veľmi chrániť sa má každý katolík liberálov, kdekoľvek ich na svete najde.

Rusko.

Ruská vláda uverejnila jej program. Socialdemokratickí revolucionári a židia neni sú s ním spokojní. Vláda ruská stroj sa aj napozatým prisne trestať všetky zločiny. Toto sa ani socialdemokratickým revolucionárom, ani židom neľúbi, preto píšu tolko v novinách o ruských záležitostiach. Ku pozdvihnutiu stavu sedliackého zavádza ruská vláda vážne reformy. V Siedlici napadli revolucionári ľud a zavraždili 40 osôb. Gribojedov, generála žandárov zavraždili v Grodni. Vraždia teda socialdemokratickí revolucionári každý deň. Či sa nemusia celému svetu zhnusiť?

B E S E D N I C A.**Podivné cesty prozreteľnosti božskej.**

Ak podivné sú cesty prozreteľnosti božskej, to často aj sami skusujeme v živote. Ľudia však čo nechcjú uznať, že Boh múdre a spravodlive riadi beh tohoto sveta, všetko mimoriadne a prekvapujúce pripisujú náhode. Že ale Boh láskave ochraňuje, napomína a prisne karhá ľudí na tomto svete, o tom presvedčiť sa môžeme z nasledujúcich skutočných udalostí zo života vziatych.

Svätý Štefan prvý kráľ apoštolský Uhorska zaviedol v svojej krajine, teda v našej vlasti pravú vieru katolícku. S touto svätou vierou nastaly po celej krajine vládnejšie mravy a obyčaje, ako tu panovaly prvej za časov pohanských. Toto však neľúbilo sa viacej veľmožom pohanstvu oddaným. Sprisahali sa preto proti kráľovi a najali vrahov, aby ho zavraždili. Títo sa dostali do kráľovského zámku a neopozorovaní prišli až do sieni, v ktorej kráľ v tuhom spánku odpočíval. V tom okamžení ale, ako chceli sa ku spiacemu priblížiť, jednému z vrahov vypadol z ruky meč. Kráľ sa na ten šrotot prebudil, volal o pomoc, prišla ztráž a odvieďa odvážlivých vrahov.

Kresťanský ľud mnoho slyšal o Napoleonovi I., ktorý bol najmocnejším panovníkom svojich časov. Miera jeho nebola ešte celkom vyplnená, prozreteľnosť božská chcela ho zaiste napomenúť, aby sa obrátil a nastúpil cestu kresťanskej spravodlivosti. Stalo sa to v Mailande nasledujúcou udalosťou. Napoleon I. zúrnil vtedy v Taliansku. Taliani ho nenávideli a sprisahali sa proti nemu. Mal Napoleon za kuchára jedného Taliana. Tohoto zvädzali sprisahali a sľubovali mu veľkú summu peňazí, aby cisárovi pomiešal do jedla otravi. Taliansky kuchár sa z počiatku zdrazil, konečne ale dal sa omámiť peniazmi a pomiešal otravy do čokolady, ktorú cisár na raňajky jedával.

Cisár Napoleon I. stál toho dňa ráno v okne palácu, v ktorom býval v tuhom rozhovore s vicekráľom Hieronymom a viacej generálmi, naraz zacingal a rozkázal si raňajky. Zaraz dobehol sluha a doniesol v otvorenej kanvičke vreľú čokoládu na striebornej táčke a položil ju na stolík pri okne. Cisár sa ďalej rozhovárať s jeho generálmi. Tu razom zo záclony vysokého okna zpusť sa jeden veľký pavúk, ktorého teplá para čokolády z hniezda vylákala a padol rovno do čokolády. Cisár to zbadal a povedal mrzutý:

— Ej, ten ohavný pavúk!

— Pavúk ale znamená šťastie — poznamenal na to jeden z generálov.

— Nevieť čo za šťastie — povedal Napoleon — môže v tomto páde tento ohavný pavúk znamenať. Zaspínal mi čokoládu a pokazil mi apetit.

Potom rozkázal cisár, aby čokoládu von vyniesli. V kuchyni stál taliansky kuchár a triasol sa na celom tele, ako videl, že sluha kanvičku s čokoládou zpiatky doniesol. Keď ale sluha rozpovedal, prečo cisár čokoládu nevyplil, videl v tom prst Boží, ako bez seba vybehol k cisárovi, padnul pred ním na kolená a priznal sa, že ho chce otraviť. Vyznanie tohoto attentátu náramne dojalo cisára. Kuchárovi síce odpustil, lež ho aj hneď zo služby odstránil.

Napomenutie Božie nevšimnul si však cisár Napoleon I. a pokračoval nadovšetko v prenasledovaní námestníka Božieho na zemi rímskeho pápeža. Miera jeho konečne splnená bola, musel sa zrieknuť cisárstva a opustený od celého sveta na skalnatom ostrove veľkého mora zomrel ako žil: bez milosti Božej.

CHÝRNÍK.

Nehoda grófa Becka. Z Tešína oznamujú, že v útorok na manévroch stihla náčelníka generálneho štábu spoločnej armády grófa Becka nehoda, ktorá sa ľahko mohla stať osudnou. Gróf Beck chcel na koni prebrodiť jeden potok, ale kôň na strmom brehu sa poklízol a spadol strhnúc so sebou aj grófa Becka, ktorý sa pokrck ponoril do vody. Grófovi Beckovi pomocou jeho sprievodcov podarilo sa vyjsť na breh. Náčelník generálneho štábu vysadol hneď na druhého koňa a bez meškania ďalej viedol manévra.

Bulharský panovník v Uhorsku. Z Rimavskej Soboty sdeľujú, že bulharský panovník Ferdinand z Marienbadu ta prišiel. Na nádraží uvítali panovníka náčelník stanice Pavel Sulhof a náčelník pošty Ján Ternyey. Panovník Ferdinand so svojim dvorným radcom dr. Fleischmannom šiel na automobile do obce Balog, kde ho v panskom kaštieli čakala jeho 91ročná matka, kňažna Klotilda a jeho štyri deti: Boris, Cyrill, Eudoxia a Nadežda. Panovník so svojou rodinou mieni sa pobaviť v Gemeri za viac dní a každý deň dostáva zprávy zo Sofie.

Oznam pre peštianskych Slovákov. Dňa 16-ho septembra r. 1906. sideme sa, Bratia Slováci, k slušnej a veľkolepej «Zábave Vinobračnej», ktorú usporiada Pešťbudinský Katolícky Kruh v zahrade u Pána Antona Böhma, VIII. okr., Práter-u. 26. a Futó u. na rohu. Utešené prípravy, svetová pošta, tombola, hra na kolký o závod, spevy, tanečná zábava pri hudbe cigáňskej atď.

budú nám slúžiť k rozveseleniu ducha. Vstupenky pre mužských v predodpredaji 90. hal., pri pokladnici 1 kor., pre ženské 70 hal., pri pokladnici 80 hal. — Vstupenky možno dostať v miestnosti kruhu, Mária Terézia-tér č. 16. u pp. J. Krajči, u pána Antona Böhma, Práter-u. č. 26. J. Svibu, Doboží u. č. 41., M. Krajči, Külső Soroksári-út č. 1., J. Mahaj, Gyár-u. v robote, F. Verosta, Dob-u. č. 19., J. Kaprál, Csokonai-u. v robote. Začiatok o 5-jej hodine podvečer. Každý statočný krajan a krajanka budú nám vítaní. — Do srdečného uvidenia sa pri zábave, ostávame s úctou v Budapešti, dňa 23-ho augusta 1906. Správa Kruhu.

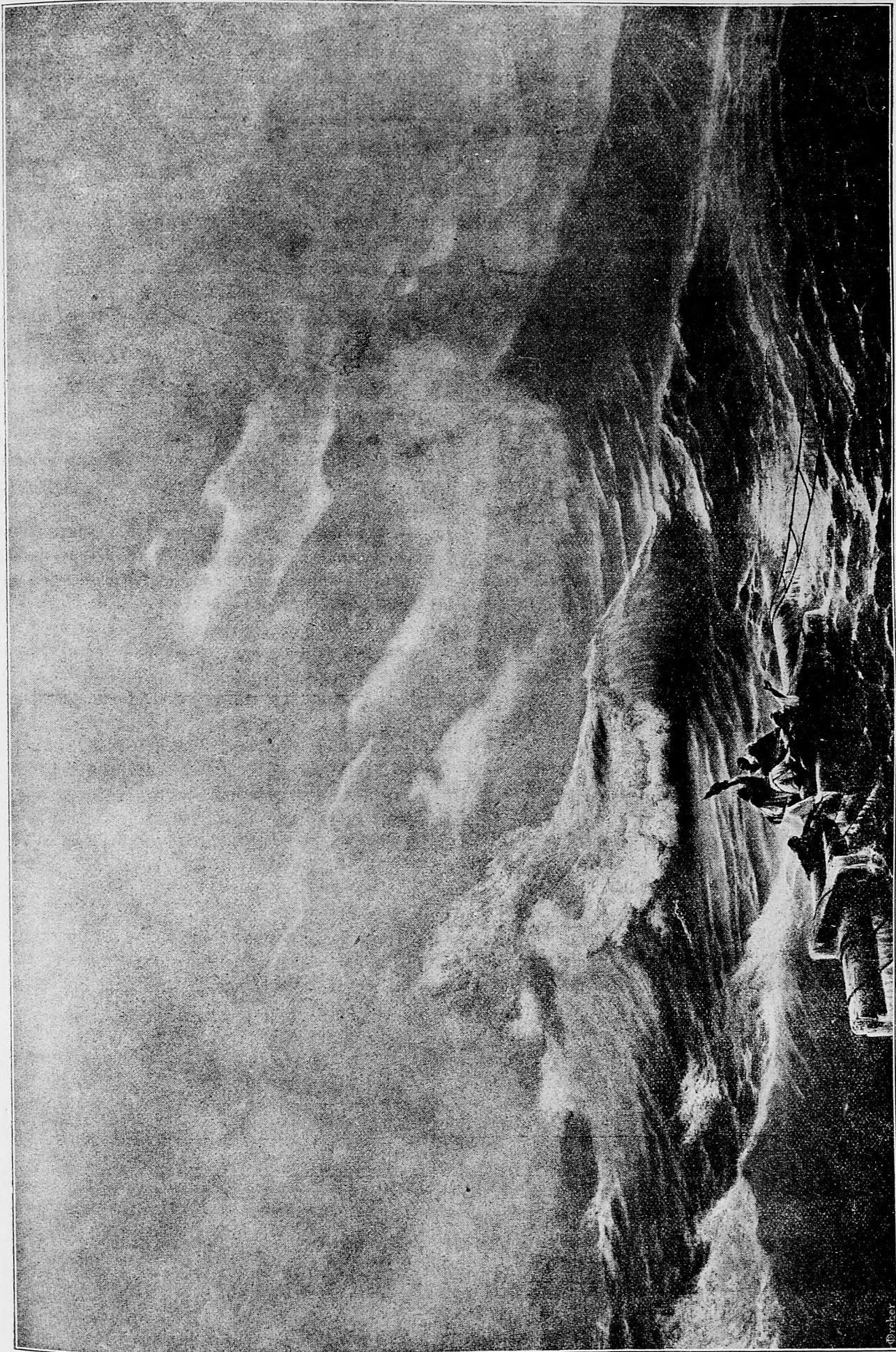
Zdravotný stav sultána. Z Carihradu oznamujú, že turecký sultán tieto dni prijal veľvezíra, ministrov a štátnych hodnostárov, ktorí mu zablahoželali z príležitosti výročitého dňa jeho vstúpenia na trón. Panovník prijal potom hlavných kňazov, v mene ktorých rečnil dľa obyčaje ökuménsky patriarcha. Sultán sa poďakoval za blahoželanie a prosil prítomných, aby svojich prívržencov povzbudzovali ku svornosti.

O smrti Krieghammera, bývalého ministra vojny, rozniesly sa boly chýry, že ho počas dvornej polovky náhodou zastrelil kráľov vnuk bavorský princ Juraj. Viedeňský časopis «Adendpost» úradne podvracia tieto chýry a vyhlasuje ich za celkom bezzákladné.

Tropická horúčosť v Anglicku. Z Londýna zdeľujú, že tam a v celom Anglicku ešte vždy trvá horúčosť, ačkoľvek už nie taká neznesiteľná, ako minulé dni. Tropické horúčnosti padlo v obeť veľa osôb. Tak v Birminghame jedna ženská mrtvá klesla na ulici a v Rohdule jeden kupecký cestovateľ tiež na ulici zomrel. V Sout-Bridge v chudobnici zomreli následkom horúčnosti traja ľudia. V Hulle jeden človek od tropickej horúčnosti zošalel a sa v cintoríne obesil. V Londýne vyše sto policajtov zamdlelo na ulici.

Ohne. Z Temešváru oznamujú, že na valeapskom panstve baróna Bélu Ambrózyho vypukol oheň, ktorý zapríčinil asi 10.000 korún škody. Sluhu baróna zatkli, lebo ho upodozrievajú, že on podložil oheň. — Z Magyar-Kanizse sdeľujú, že tam v pondelok pustošil veľký oheň, ktorému viac domov a mnoho bočných stavísk padlo v obeť. Zahynulo aj veľa dobytku.

Chýry zo Spiša. V Starej-Vsi dňa 30. augusta zomrel ten chlapec, do ktorého dňa 17. aug. hrom uderil. — V obci Alsó-Szlovinka pri Krompachoch dňa 26. aug. robotník Ján Varmega pri zvađe tak silne uderil so svojou pästou do prs svojho kamaráta Jána Perhácsa, že ten zaraz spadnul a vypustil ducha svojho. Varmegu už zatkli do levočského žalára. — V Šmeksi bolo do 24. aug. 3440, v Tátralomnici bolo do 19. aug. 1074, v Tátraszéplaku bolo do 21. aug. 1248, v Iglófürede bolo do 20. aug. 601, vo Feketehegy-Füredő pri Ondrišku bolo do 20. aug. 675 osôb. — Spiškej Sobote tiež bude berný úrad (steueramt). — V Porácsu dňa 27. aug. smrteľné nešťastie potkalo Jozefa Liska, keď v lese jedon srrom stinal, ten sa naň zvalil a ho zabil. — V Dvorcu blízko Levoče dňa 26. aug. poltetročný synáček Ján Harnisch do studni spadol a sa utopil.

Posledná vlna, ktorá pochová pozostatky trosky lodi.

Fraser

Zakončené manevre v Sliezku. Z Tešina oznamujú, že sa manevre už skončili. Kráľ sa díval na boj čiat asi za dve hodiny z jedného výšku. V útorok o 1/211 hodine dal kráľ zatrúbiť, že sa manevre skončili. Na znak tohoto na balóny stojace nad dvomi hlavnými vojenskými stánymi vytýčili biele zástavy, aby i dajaj bojujúce čaty videly, že manevre sa skočily. Kráľ vyslovil svoju vďaku nad držaním sa všetkých čiat a pochválil aj dobrovoľný automobilný sbor za preukázané dobré služby. Panovník potom pri srdečných ováciach obyvateľstva vrátil sa na svoj byt v tešinskom kaštieli. Po obede kráľ prijal cudzozemských vojenských attasé-vov a každého milostive oslovil. Kráľ od arcikniežaja Franca Ferdinanda a Fridricha sa vlúdne odobral. Jeho veličenstvo kráľ útorok popoludní o 1/22 hodine odcestoval do Schönbrunna; členovia hlavného vodcovstva manévrov pozdejšie odcestovali na osobitom vlaku do Viedne.

Prevezenie mrtvoly pápeža Leva XIII. Z Rímu sdeľujú, že mrtvolu pápeža Leva XIII. dňa 1. októbra prevezú pri veľkých slávnostach do lateránskej basiliky, kde ho dľa jeho poslednej žiadosti uložia na večný odpočinok. V pochode zúčastnia sa katolícke spolky večného mesta, taktiež i zastupitelia cudzozemských spolkov. Kryptu posväti kardinál Rampolla. Talianska vláda nabídl, že po tých uliciach, kde pochod pojde, postaví vojsko, ale posavád sa ešte nevie, či Vatikán toto nabídnutie vlády prijme.

Výstava plemenného dobytku vo Zvl-Lupči. Zvolenský gazdovský spolok s hmotným podporovaním ministerstva orby 18. septembra sriadi výstavu plemenného dobytkú s odmenami. Odmenu dostanú len malí gazdovia zo Zvolenskej. Dovedna rozdajú 500 korún odmeny v peniazoch, alebo v hospodárskych strojoch.

Dobrovoľne sa hlásil zlodej. Vostredu popoludní prišiel na hlavnomestskú políciu 24-ročný nádenník Juraj Puha a takto prehovoril ku službu konajúcejmu policajnému dôstojníkovi:

— Aj tak mám veľa galiby s políciou, priznávam sa teda, že v mestskom lesiku jednému spiacemu človekovi ukradol som hodinky. Zatkňte ma, aby som bol spokojný.

Prosbu nádenníkovu splnili tým viac, lebo ho pre krádež už kurrentovali.

Krvavá srážka vo Fiume. Vo Fiume vo stredu v noci udala sa krvavá srážka, ktorú zapríčinili sokolisti. V Záhrebe totižto členovia telocvičných spolkov zvaných «Sokol» vydržovali shromaždenie a vo stredu popoludní odcestovali do Fiume. Hneď, ako prišli do Fiume srazili sa s mestskou políciou, z čoho neskôr povstala oprav-

dová bitka medzi sokolistami a vo Fiume žijúcimi Talianmi. V tejto srážke z oboch strán bolo viac ľudí ranených. Sokolisti dobyli a spustošili jednu kaviareň, do ktorej vohnali Talianov. Polícia nebola vstave urobíť poriadok, muselo vyťahnuť vojsko, ktoré potom sokolistov zahnilo do prístavu.

Zmeravenie väzov. V Satmáre jedno 14 ročné dievča, Menom Róza Szatmári po trojdňových strašných mukách na zmeravenie šije zomrela. Behom krátkeho času toto je už v Satmáre tretí prípad.

Sestra korunnej princezny mniškou. Z Viedne sdeľuju: Grófka Zdenka Chotek, sestra manželky dediča trónu Franca Ferdinanda vstúpila do kláštora mnišiek v Riedenburgu pri meste Bregenz v Tyrolsku. Grófka je 45ročná.

Škatulky na zápalky v službe zdravotníctva. V Argentíne (Južná Amerika) utvorila sa už dávno liga, ktorej cieľom je viesť boj proti suchotinám. Táto liga vynasla zaujímavý spôsob, aby zdravotnícke rady v kruhu ľudu rozšírila. Do obehu pustila škatulky na sirky, na ktorých sú rozličné zdravotnícke pravidlá, ku príkladu nasledovné: Suchá nemoc je chytľavá, a sama od seba nikdy nevystúpi. — Každý sa môže nakaziť suchotinami v hocktorej chvíli svojho života. — Suchá nemoc je chytľavá, možno jej vyhnúť ayliečiť ju. — Kde vníká čerstvý vzduch a svešlo, tam panuje čistota a triezlivosť a tam sa suchá nemoc nedostane. — Vlečkou nezametaj ulice. Pozoruj na každé prechladnutie, ktoré dlho trvá. Tieto rady by neškodilo aj u nás vypísať na škatulky zápaliek.

Tvrdu lebkú musí mať budapeštiansky zámočnícky tovariš Július Toka. Zalúbený bol, ale jeho láska nebola vyslyšaná. Preto sa odhodlal, že si vezme život. Vo stredu v noci na svojom byte na Kóbányajskej ceste pod č. 20. strelil si z pištole do slychy. Guľa ale zaviazla v kosti a Toka sa len ľahšie ranil. Zaviezli ho do Rochusovej nemocnice, kde ho opatrujú. Či ale potom bude z neho poriadny človek?

Demonštrácia pre žobráka. V Frankfurte bola onekdy hlučná demonštrácia. Jedného opilého žobráka vyhodili z jedného obchodu; žobrák spadol a sa urazil. Okoloidúci na to vybili okno na výklade sklepu a začali sa vyhrážave chovať. Medzitým shrkol sa veľký zástup ľudu, s ktorým si polícia nevedela dať rady. Konečne vyrukovalo 100 vojakov, ktorí ľud rozprášili, medzi čím viacerých ranili. Veľa ľudí zatkli, ale po vypočutí pustili ľech na slobodu. Čo urobili s opilcom o tom nebovorí historia.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapešt, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičku už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dluhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplati, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 1/2, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne plati, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v častiach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 50/0 a na 4 1/2 0/0 tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplati. — Ku cieľom parcellovania povoluje ústav do 2/3 ceny veľmi pohodlné požičky. Zvláštné vysvetlenia podávame zdarma.

Smrť turistov. Už dávno nedošlo tolko chýrov o nešťastí turistov jako toho roku. Teraz z Bozenu oznamujú, že univerzitní poslucháči Rodolf Regnana a Giuseppe Recina v sprievode vodiča Garielliho chodili po vysokých vrchoch. V pondelok vydriapali sa na vrch Cima Tosa, ktorý je 3178 metrov vysoký a keď sa spúšťali dolu, vo veľkej sňahovej fujavici pomylili cestu. Na jednom mieste všetci traja sa srútili dolu. Vodič Garielli a Recina bez povedomia ostali ležať a len Regnana, ktorý si zlomil nohu neztratil povedomie. Regnana volal o pomoc a na šťastie v blízkosti sa nachádzajúci turisti počuli jeho volanie o pomoc, spustili sa k nešťastníkom a odniesli ich do blízkej útulne. Vodič čoskoro prišiel k sebe, ale Recina zomrel. Príčinou tohoročných početných nešťastí je tá okolnosť, že turisti už dávno nemali také prajné leto jako toho roku. Na vrch Ortler v jedon jediný deň vydriapalo sa 127 ľudí a na nebezpečný Matterhorn 60 turistov. T. to ľudia by lepšie urobili, keby sa osoznejšej práci venovali.

Móric Scharf sa žení. Móric Scharf, známy hrdina povestnej tisa-eslárskej pravoty, ktorý už dávno býva v Amerike a tam zabudol svoju materinskú reč, zaslúbil sa s jednou bohatou hollandskou devou. Budapeštianskemu hollandskému konsulovi došiel z Amsterdamu prípis, v ktorom konsula žiadajú, aby poslal súrnu odpoveď, či Móric Scharf zadosťučinil vojopovinnosti a či vystúpil zo sväzku uhorských občanov. Ku prípisu pripojený je rodný list Mórica Scharfa, z ktorého vysvitá, že sa narodil 30. augusta roku 1868. v obci Tisza-Eszlár.

Oheň. Z Trenč. Bánoviec píše: vo stredu tu viac majiteľom zhorely kobiliny (kozly) a v nich ešte nevymlátené zbožie. Škoda obnáša najmenej 16.000 kor. Zhorelo mnoho krmu, ktorý si včul gazdovia kupovať musia, jestli cheú svoj dobytok prezimovať — **Obec.** Kislárda vo stredu lahla popolom; zhorelo 200 domov i s pobočnými staviskami, taktiež aj veľa dobytku a krmu. Škoda činí asi polmilliona korún.

Programm VI. katolíckeho valného shromaždenia.

K povšimnutiu podávame v krátkosti programm tohoto veľa významného shromaždenia a sdelujeme vopred, že:

VI. valné shromaždenie katolíkov Uhorska vydržiava sa 23., 24., 25. a 26. septembra. V nedeľu, 23. septembra o 4 hod. popoludní odbaví sa processia eucharistická, s prevelebnou Sviatosťou Oltárňou z kostola vnútorného mesta. Po processii bude požehnanie a kázeň, ktorú drží *dr. Ottokár Prohászka*, biskup stolnobelohradsky. Večer o 7. hod. drží verejné zasadnutie Kresťanská Socialna Jednota v mestskej redute. Pri tejto príležitosti reční budú: *dr. Alexander Giesswein*, *Andor Szalánczy*, *dr. Alexander Ernst*.

Večer o pol 8. Kruh Katolíckych Mladíkov pokračuje v zasvätení svojich miestnosti, pri čom reční biskup *dr. Ottokár Prohászka*.

V utorok, 24. Ráno o deviatej je slávnostná hrubá sv. omša v kostole vnútorného mesta. Sv. omšu slúži *dr. Julius Városov* arcibiskup kaločsky. O desiatej hodine je zahájenie valného shromaždenia. Shromaždenie zaháji rečou gróf *Ján Zichy* predseda shromaždenia. Potom utvoria sa odborné výbory.

O 11. hodine je shromaždenie eucharistické. Predseda: *dr. Julius Városov*, arcibiskup kaločsky; reční: *P. Ludvik Tomcsányi*, *S. J.*, *Julius Glattfelder*, *Štefan Mócsy*.

Po obede 3—5 v miestnostach reduty odbavujú zasadnutia tri odborné výbory, školských bratov podporujúce spolky a duchovní ako členovia eucharistického spolku.

O 5. hodine je verejné zasadnutie. Na tomto pojednávajú sa predmety:

1. *Katolícky nábožný život*, reční *Ján Molnár*, *krajinskí vyslanec*.

2. *Naše najsúrnejšie práce*, reční gróf *Ferdinand Zichy*.

3. ***

Večer o 8. hodine prednáška 120 členov, spevárskeho kruhu *Ganzovej dielne*. Sriaďuje *Artur Dombay*.

O 9 hod. večera.

V utorok, 25. O 9. hod. ráno sv. omša v kostole františkánskom, slúži posvätený biskup *dr. Medard Kohl*.

O 10. hodine. Kongress Kresťanských Potravných Spolkov:

1. Zahájenie Kongressu. drží gr. *Aladár Zichy*, minister okolo osobnosti jeho veličenstva kráľa.

2. Zavedenie platenia v hotovosti v potravných spolkoch kroz zakladanie kresťanských úverkových spolkov, drží *dr. Štefan Molnár*.

3. Potravné spolky sú obchodnou školou pre uhorského hospodára, drží: *Karol Szentiványi*.

4. Zcenenie úrody poľného hospodára kroz Stredisko kresťanských spolkov, drží: *dr. Karol Wildfeuer*.

Pokračovanie v poradách odborných výborov.

Po obede o pol tretej verejné zasadnutie katolíckych spisovateľov spolku Pázmány. Predseda: *dr. Ottokár Prohászka*. Rečníci: *Ján Kiss*, *Ludvik Czúklay*, *dr. Ján Sziklay*, *Béla Túry*, *Štefan Auer*, *Aladár Krüger*.

Pokračovanie v poradách odborných výborov.

Porada katechetov a učiteľov náboženstva. Predseda: *dr. Emanuel Pokorny*.

O 5. hodine II. verejné zasadnutie. Predmety:

1. Nadobudnutie majetkov. Drží: *dr. Emil Nagy*.

2. Nadvážnosť a verejná sloboda. Drží *dr. Ludvik Mike*.

3. Morálka mužskej a ženskej módy. Drží *dr. Ottokár Prohászka*.

O 8. hodine večer zábavné prednášky v Katolíckom Kruhu v Budíne.

Vo stredu, 26. Ráno o 9. hod. svätá omša podakovania v bazilike sv. Štefana kráľa slúži gróf *Karol Csáky*, biskup vacovsky.

O pol 10. hodine zatvorené zasadnutie, v ktorom ustália sa rezolúcie valného shromaždenia.

O 10. hodine III. zaverečné zasadnutie. Predmety:

1. Úlohy spoločnosti Iudskej oproti sociálnym pohybom. Drží: gróf Jozef Majláth.

2. Pomer gazdov ku čeladi. Drží: gróf Aladár Zichy.

3. Kristus je stredisko sveta. Drží: Wolfgang Farkas, biskup baňskobystrický.

Po obede poučené výlety do Gödöllő a do dielni uhorsko štátnych železníc.

Keď program VI. valného shromaždenia katolíkov Uhorska uverejňujeme, vyzývame pozornosť katolíckeho obecnstva, na tú okolnosť, že najmä v terajších neprajných časoch od shromaždenia tohoto právne veľmi mnoho očakáva katolícka cirkev našej vlasti. Vstupne ku shromaždeniu za 1 korunu, alebo na miesto k sedeniu za päť korún rozposiela Jednota Katolíckych Spolkov. Dotyčné listy treba atressovať: Karol Szentiványi správca Budapešt, VIII. Szentkirályi-u. 28.

Slovenská ľudová strana nestojí na stanovisku katolíckom, verný katolík nemôže súhlasit s touto stranou!

HOSPODÁRSTVO.

Za pomocné spolky.

V Nemecku na prosbu takzvaných hospodárskych komôr nariadila vláda, že v každej hospodárskej a roľníckej škole za riadny predmet treba vyučovať vedu o pomocných spolkoch. A zakročenie toto už aj do včulku má veľké výsledky, lebo hospodárske komory o závod pracujú na poli tomto, za dobrobyt malých hospodárov a odôvodňujú to s tým, že mnohý kupei s nestatočným súbehom, s falošným tovarom a s planou špekuláciou vyúžitkujú a oškodujú hospodárov, tak títo na každý pád poznať musia obranné prostriedky oproti švindlerom a tiež poznať musia svoje záujmy a prostriedky ľavnejšej výživy, úspešnejšieho hospodárenia, zcenenia plodín a pramene lacných a spravdivých strojov a potravných článkov. Takto sa stará štát nemecký o svojich hospodárov, ba vyššpomenuté komory na tolko sú zaujaté za pomocné spolky, že narídily, aby každá škola napred predestrela pred ne plán výučby, je li dostatočný k dokonálemu vyučovaniu spolkovej vedy. Veľmi dobre. Čo-že ale u nás robily vlády za spolky? Čo k obrane malých hospodárov? Nič, z hola nič. Ba u nás mnoho je takých naničhodníkov, ktorí boj odkázali spolkom, a kde len možno, škodia im, že vraj hubia oni statočných kupcov. Kto sú ale títo? Nuž židáci. Za židov vlády naše všetko robily, za nás gazdov nič...

Neplodné stromy.

Chýrni ovocinári najmä v Hannoveri dokázali s mnohými próbami, že príčina neúrodnosti stromov je v prvom rade suchota. Strom potrebuje dostatočnej vlhkosti, a keď ju nedostane, tak z obrany aby nevyhynul, zhodí zo seba drobné ovocie, ktoré veľmi mnoho mokroty potrebuje k rastu. Strom od prírody len tolko mokroty dostáva, koľko potrebuje, aby listy svoje v zelení udržal, keď teda chýbuje mokrota, opadne ovocie. Z tejto príčiny radia učenci ovocinári, aby sme stromy polievali vodou a preriedenou hnojnicou, pod nimi ale pokopajme zem v šírke koruny stromu.

Ako treba dojiť?

Pri dojení treba dobre zachodiť s hovädom, ba volkať mu, aby sa dobre cítilo a neľakalo. Dojenie pri koreni cecka počnime a čím niž, tým lepšie stískajme, čo je preto dôležité, lebo ku koncu býva mlieko najmasnejšie. Jestli necháme ho vo výmene, skrže to ubudne mlieko. S tým, čo sme povedali, nerozumieme to, že cecky načim nadrmať a stípkaf, nie, lebo to škodí hovädu. Že výmeno umývať a kravu čisto držať treba, to len spomeneme, lebo posledná hospodina, ktorá ani len to nevie. Dojenie nenie taká ľahká a jednoduchá vec, za akú ju mnohí držia. Najlepšie, keď okolo dojného statku tá istá osoba chodí, lebo tak najlepšie poznajú jedondruhého a sa najchytrej zrozumejú.

Vápenie ľúk.

Mnohé ľúky preto dávajú planú úrodu, lebo pôda jich nemá v sebe vápno. Napravíme takéto ľúky s vápnom, po čom viac a lepšie seno budú rodit. Vápno najmä dateline a lucerne je úžitočné. A čím viac dateliny je na ľúkach, tým je jich seno lepšie. Vápeniť ale len také ľúky radím, na ktorých voda nestojí. Mokré ľúky vysušme s kanálami. Len-že vápno samo v sebe nie je hodno mnoho, lež miešať ho treba s trusom, ktorý ľúka požaduje.

Krmenie sliepok.

Kukuricu na hrubo zošrôtujeme, s hustou riečicou preosejeme a s týmto začneme krmenie. Desať jednoročných sliepok dostane v prvom týždni denne kilo tohoto šrôtu krmiac ich nim ráno a večer s takým spôsobom, že dennej zásoby polovicu pred dvoma hodinami zabaríme, a keď vystidne, s 2—3 decilitrami mlieka v kašu smiešame. Od druhého týždňa dennú porciu pomaly zväčšíme. Krmeným sliepkam netreba vody dať, lež budú lepšie tráviť, keď kašu kukuričnú troštičku prisolíme. Jaknähle je sliepka pri dobrom mäse, treba ju predať, lebo príručnej sliepky mäso je zlej chuti. *Gazda.*

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan-a»!**

DOPISY.

Handlova.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Krestane».

Naša obec je najväčšia v prievdzskom okrese a je v nej vyše 300 voličov. Boly časy, keď tito všetci hlasovali na ľudového ablegáta, na nebohého pána Michala Jurišša. Po jeho smrti udreli na nás liberálni korteši, najmä Pálffyho úradníci a prievdzský slúžnovský úrad a zariadili tu lov na voličov. Aj pokúpili kopu teliec, ale zato väčšina Handlovcov na pána A. Ernsta votizovala. Pred lanskou voľbou vyšiel z Nitry rozkaz, že Csillagi musí zvíťaziť, teda nech berú sa do roboty všetci úradní korteši. Zvíťazil ale len s Handlovou možno. Nátlak tak veľký bol a liberáli pod vedením slúžneho Fillbergera tak divo kortešovali, že pán Koloman Brestyenský len horkotážko dostal tu väčšinu hlasov. Ale čo to stalo, keď mu z nich chýrni volební predsedovia: Čemnický a Skyčák polovicu odhodili. Tohto roku však nebolo liberálnych peňazi. Kristóffho verbunkoši stovili všetko, Fillbergerovci utíchli teda v okresí a tak skoro celá Handlová bola za pána Brestyenského. Po tolkých rokoch nastal u nás pokoj. Máme takého pána ablegáta, ktorý zaslúži našu dôveru, ktorý miluje nás a ku ktorému hoc kedy sa obrátíme, vykoná, čo môže. Je on opravdový ľudový vyslanec a nie lhár, akí boli liberálni ablegáti. Je vždy medzi ľudom a zná ho od malička celý okres.

Dňa 8-ho septembra navštívil našu obec v spoločnosti viacerých prievdzských občanov a my vitali sme ho s radosťou. Boli sme zídnení na dvore obecného domu, a to bez mála celá obec, starí, mladí, ženy a dievčence. Pravda, ani hudba nechýbala. Tu veľkom. pán Anton Drexler, duchovný otec viedeňského Pázmáneumu a milý náš rodák vitál pána ablegáta a vyslovil sa, aké to šťastie pre okres, keď má svojho syna za ablegáta. Napomínal nás, aby sme nikdy nezanechali kresťanskú ľudovú stranu, lebo len na tú sa môže opierať vlasť naša a ľud chudobný. Po ňom pán Brestyenský povedal dlhšiu reč, hoc — ako sa vyslovil — neprišiel sem rečniť, lež pohovárať a zabaviť sa. Je to povinnosťou vyslanca, aby sa schádzal s ľudom. Spomenul, ako sa zmenily pomery v krajine, keď nenie viac toho liberálneho klamu a tej zlostnej politiky, ktorá bránila a napchávala jednotlivých, chudobu ale zdierala. Udal, že včulajšia vláda neodsluhuje sa kortešom liberálnym, a kadejakým lahtikárom, lež bude sa starať o priemyselníkov, o roľníkov vôbec o robotníkov, ktorých liberáli utláčali a zdierali. Najmä na kresťanskú ľudovú stranu čaká veľká úloha na

sneme, lebo nepriateľ nespí, lež ostrí zbroj k vykoreneniu kresťanstva. Spomenul, ako sa spojili národovci so socialdemokratmi a ako hlasovali za zhabanie cirkevných majetkov. My — hovoril pán ablegát — len jedon odznak máme, ktorý vede nás v cestách našich, a to je križ, ktorý Handlovania v tak veľkej úctivosti držia. Strana naša ľudová pod týmto odznakom bojuje za cirkev a za vlasť a odznak tento nasledovať má každý verný katolik. Napomenul nás pán ablegát, aby sme nepočúvali reči falošných prorokov, ktorí vydávajú sa za priateľov ľudu, kdežto srdcia jejich preplnené sú vysokomyseľnosťou. Tiež napomenul ženy, aby deti v duchu kresťanskom vychovávaly, lebo len od takých potomkov môže čakať Handlova istú budúcnosť.

Reč páčila sa obecnstvu a zo všetkých strán ozývala sa hlučná pochvala a volanie na zdar. Pán vyslanec už dávno naklonil sebe Handlovú. Vidieť mohol, akou láskou a oddanosťou chová sa k nemu ľud. Silne verím, že cit občanov našich nikdy sa nezmení. My aj teraz cítili sme sa byť uctenými, s jeho návštevou. Daj Bože, aby pán Brestyenský dlho pre dlho mohol byť našim vyslancom. Živ ho Boh a s ním všetkých kresťanských ľudákov!

Volič.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Brezy.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom «Krestane».

V čísle 9. takzvanej «Oravy» uverejnený bol dopis z Brezov, ktorý píše o všeliakých veciach, ale o takých, čo nestoja vo veľkom priateľstve s pravdou. Aby sa teda ľudia v tejto veci vyznali, umienil som si, že aj ja v krátkosti niečo o nej napíšem. To je pravda, že pán ablegát Ferko Skyčák na svätého Štefana kráľa svolal veľké ľudové shromaždenie. Aj to je pravda, že on sám toto veľké ľudové shromaždenie v mene najsv. Trojice zahájil. To je totiž zdá sa ten jedinky prostriedok pána Ferka Skyčáka, že keď si ako rečník nevie pomôcť kam z konopi, vtedy hneď spomína najsvätejšiu Trojicu. Neidem ho obraziť ani nič zlého o ňom povedať, keď celkom nevinne o ňom poviem, že je on veru veľký figliar a vyzná sa ako šikovný plátenník nielen v plátne, lež aj v náklonnosťach nášho ľudu. Vedel on dobre, že keby tým nepočetným ženičkám, čo na to jeho valné shromaždenie prišli, dačo iného bol povedal, tie by zaiste plecom boly mrdly a boly by tak nechaly aj pána Skyčáka aj jeho valné shromaždenie. Ja sa len jednomu čudujem, prečo pán Skyčák spomína doma jednoducho najsvätejšiu Trojicu, keď v Budapešti, ako známo, chodí do luteránskeho a kalvinského kostola. Vary to tiež robí v mene najsvätejšej Trojice? To valné shromaždenie sa teda nepodarilo, bár ho Ferko Skyčák celkom cirkevnými obradmi zahájil.

Zabudnul on však aj na to, že v prikázaniach stojí: nevezmeš mena Božieho na darmo. Škoda teda tých peňazi, čo Ferko Skyčák na ohlasy tohoto valného

shromaždenia vydal. Neprišlo mu len asi 500 báb. Nuž na ohlasy vyhodene peniaze dajú sa s plátenkom nahradiť, s babami ale nedá sa politika robiť. A pán Ferko Skyčák ani nemal príležitosti svoj politický krám vykladať, bo ako sa do toho pustil, hlavný slúžny vykotúlal sa z pomedzi báb a zastavil pokračovanie valného shromaždenia. 500 báb si klakly na zem a čakaly, že im pán Skyčák pozhnanie udelí. No, on na to zabudol.

Tých 30 žandárov, ktoré dopisovateľ «Oravy» na tom valnom shromaždení videl, som ja tam nevidel. Bolo tam 15 žandárov a dva prázdne súdky piva, ktoré všetci prítomní vypili na zdravie pána Skyčáka. Iného nešťastia sa nestalo. *Brezan.*

Otázky, ale i odpovede.

Chceš poslať milodar na milostivý kostol levočský? Napíš adresu: *A róm. kath. Plébánia Hivatalnak. Lőcse. Szepes megye.* — Pošli toľko, koľko môžeš. Pošli vtedy, kedy máš.

Chceš vstúpiť do ingolštadtského Omšového spolku? Piš na adresu: *Redakcia Kráľovnej Svätého Ruženca. Jablonka. Árva megye.* — Pritom pošli 4 koruny a 54 halierov s tým doložením, že zároveň vstupuješ do spolku Omšového.

Chceš si zaobstaráť novinky «Posol Božského Srdca Ježišovho»? — Piš na adresu: *Redakcia Posla Božského Srdca Ježišovho. Nagyszombat. Pozsony megye* — Pripoj k tomu 1 korunu 60 halierov. Za tým o pár dní budeš mať čo čítať pekného. Pošlú ti — ak chceš — čísla i od januára. Keď budeš čítať, to čítaj pomaly, múdre, srozumiteľne. A budeš mať z toho veľký ošoh. Máš moc času na daromnikovania? Vezmi «Posla» a čítaj a tak lenivosti vyhybuj.

Chceš-li si zaobstaráť novinky mesačné «Kráľovna Svätého Ruženca»? — Piš na adresu: *Redakcia Kráľovnej Svätého Ruženca. Jablonka. Árva megye.* — Pripoj 1 korunu i 60 halierov. A v krátkom čase hneď zavíta ku tebe. Budeš sa mať s čím zabávať. Nebude škoda toho času, ktorý na jej čítanie vynaložíš. Dostaneš čísla počnúc od prvého. I staré ročníky sú tam k dostaniu. Staré ročníky si zaobstaraj tak «Kráľovnej Sv. Ruženca», jak i «Posla Božského Srdca Ježišovho». Vezmi a čítaj.

Chceš-li čítať politický časopis? — Tu máš «Kresťan»-a. Predplať si naň. Adresu máš tu v ňom na prvej strane: *Kresťan. Budapest. IV. Ferencz József-rakpart 27.* — A pošli lebo sám na rok 4 koruny, na pol roka 2 koruny, na 3 mesiace 1 korunu i 20 halierov. Ak sám nevládzeš, nahovor druhých a viacerí spolu dovedna sa složte. «Kresťan»-a rozšíriť a tak dobrý skutok konáš!

Vyzvanie.

«Nábožný Kresťan», cirkevný katolícky spevník, obsahujúci 400 piesní pre organ, harmonisovaných a vydaných pp. Chládek-om starším a mladším v Liptovskom Ružomberku (Liptó-Rózsahegy). S odobrením ordinariátu spišského pod číslom 4011/1905.

Toto výborné dielo, výbornými hudobníkmi harmonisované a vlastným nákladom vydané, nebolo ešte v časopise tomto dostatočne publikované a verejnosti cirkevnej odporúčané. Slávna redakcia nech tedy — v záujme dobrej veci — dopraje láskave miestočka skromným pár riadkom, odporúčajúcim tak významné dielo.

O diele tomto s celou vrúcnosťou duše možno s dobrým svedomím povedať, že zasluhuje toho v plnej miere, aby v každom kúte slovenského katolíckeho sveta o ňom vedeli, si ho nadobudli a ako správcovia chóru tak i shromaždený nábožný katolícky ľud pri službách Božích dušu a srdce svoje vo velebných zvukoch slastnej harmonii jeho uchvacujúcich nápevov kochali a nasládzali. Tak i obsah piesní v osobitnej knihe pod tým istým titulom «Nábožný Kresťan» vydaných a s mnohými prenikavými modlitbami spojených, mohutne zachváti celého vnútorného človeka a poslúži k pozdvihnutiu a zmocneniu cirkevno-náboženského smýšľania a skutočného kresťanského bezúhonného života. A toto je úlohou cirkve.

Preto odhliadnuc od vysokej umeleckej ceny, dielu tohoto harmonisovaného spevníka už posiaľ na slovo vzatými hudobnými znalcami priznatej, zasluhuje, už i pre hore vyššie označený cieľ, aby si ho každá katolícka farnosť pre potrebu cirkevnej nadobudla.

Ale ako pre regens choru potrebný je harmonisovaný «Nábožný Kresťan», tak pre nábožný katolícky ľud je potrebný tenže «Nábožný Kresťan» vo spôsobe spevníka a modlitbnej knižky. A túto pp. pôvodcovia tiež vydali, osobitne vydali a cele primerane tak urobili. Ľud sám nepotrebuje notovaných piesní; naučí sa ich v chráme a v škole. Organista ale taký spevník, kde by mal v melódii sharmonisovanú i celú, často celé desiatky veršov obsahujúcu pieseň vytlačenú, prišiel by i do takeho polohy, žeby takúto knihu neraz ani upotrebiť nemohol, keď by pieseň i na dvoch-troch stranách musela byť vytlačená. Je teda cieľu primeranejšie, keď pri partitúre je i spevník, ktorý i organista snadno použiť môže, i sám nábožný ľud z neho spieva. Ale i cena diela týmto činom je značne menšia.

Cena krásne upravenej a bezúhonne vytlačenej partitúry je len 8 korún, cena spevníka, spolu s mnohými modlitbami bude veľmi ľavá a tento posledný je ku tomu ešte viacerými skvostne v barvo-tlačí prevedenými obrázkami vyzdobený.

Čo doplnok diela je osobitne tlačou vydaný Kancionál «Manuale», ktorý vysoko prevyšuje dnes už úplne rozobraté dielo «Zsaskovského Kancionál». Tento obsahuje všetky celoročné cirkevné obrady a «Funebrál», ktorý obsahuje pohrabné modlitby latinské a slovenské a vyše 40 piesní pohrabných pre rôzne okolnosti. Cena prvého je 5 korún, druhého ale 1 kor. 60 halierov (bez pošty).

Všetky knihy sú v krásnej úprave a krásnou tlačou prevedené a zasluhujú čím najväčšieho rozšírenia.

Objednávky a príhlasy zasielať treba na adresu: J. Chládek v Ružomberku (Liptó-Rózsahegy).

Jozef Fischer,
administrátor ružomerskej farnosti.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 10. septembra.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 13·65—14·60, peštianska K 13·15—14·15, stolno-belehradská Kor. 13·40—14·25, banátska K 13·50—14·25. — *Raž*: K 11·65—11·90. — *Jačmeň*: na krm K 11·70—12·35. — *Ovos*: prvotriedny 13·70—14·00, druhotriedny 13·50—13·70. — *Kukurica*: K 11·80—12·50. *Repica*: K 30·50—31·50. — *Proso*: K 11·—12·.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	25·30	24·30	23·10	22·60	20·80	19·60	17·70
		č.	7	7 ¹ / ₂	8		
		K	16·00	14·00	11·60		

Drobné otruby: K 8·80, hrubé K 9·10.

Ďateľinové semä: lucerna (prima) K 100·00 do 110·00 za 100 kilogr.; druhotriedna K 95—105.

Zemiaky: ružové K 3·60—5·00, žlté K 9·00—10·00 za 100 kilov.

Strova: Veľká biela fazuľa (bôb) K 10·25—10·50, tarkavá K 09·00—09·25. — *Hrach* čistený: K 24·00 do 29·00. — *Šošovica*, veľká čistá: K 65·00—80·00. — *Kozačné semä*: K 28·00—30·00. — *Lanové semä*: prima K 18·00—19·00. — *Rasca* (kmin): 70·00—71·00. — *Mak*: K 76·00—77·00. — *Ladník*: K 14·00—15·00. Všetko po 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 68·00 do 68·50, kockový K 69·50—70·00, žltý K 67·00—67·50 za 100 kilogr.

Petrolej: Standard-petrolej korún 37·00, fiumánsky White-Star (***) K 39·00 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský K 22·00—23·00, bosenský K 29·00 do 30·00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kilov) K 25·00—27·00, srbské (100 kilov) K 22·50.

Sviňská masť: budapeštianska K 135·00—136·00.

Slanina: vidiecka K ————, mestská 4 kusová K 105·00—105·00 za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K 141·00 do 142·00. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 35·50—36·00.

Vajcia: prima uhorské K 76—80, podlejšie K 72 do 76 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2·00—2·10, k vareniu K 1·10—1·40, syr 8—10 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy k pečeniu K 1·60 do 1·80 za kilogram; kurence k smaženiu K 1·50—1·60, kurence k pečeniu K 1·80—2·30, sliepky na polievku K 3·00—3·60 za jeden pár.

Kreštania, kupujte len u kreštanov!

Vyzvanie k predplateniu.

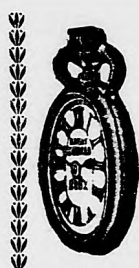
Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny
 na pol roka 2 koruny
 na štvrt roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výs-označené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Kreštania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Žiadajte si cenník

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté ilustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov 289

HANNS KONRÁD
 I. hodinová fabrika a exportní obchod
BRÜX No. 1233. (Česko.)

500 Korún

vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní. **Bartilovej ústnej vody**, jedna fľaška 70 h. prinavrátilo sa bole nie zubov alebo zápach, z úst. (franko-Zasielka 95. h. osobyte). **E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1.** Žiadajte si v lekárni **Bartilovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napodobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 5 K 20 h. frankov. Jednu flau nepošlem. 303

Poveterná-harmonika.

Osozná novota!
 Čarokrásna muzika!

Tento stroj možno upevniť na domy, stromy a žrte v zahradách a pri najmenšom vetriku vydáva on ľudovo-živé hlasy a akordy. Poveterná harmonika je 28 cm. dlhá a koštuje kus **len 3 kor.; len** s poštovou dobierkou rozposiela vývozný dom hudobných nástrojov **Ján Konrád Brüx 667.** (Čechy) Treba žiadať si franko a zdarma veľký cenník s viac než 1000 obrazmi.

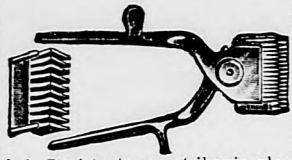
Šijáce Stroje.

Velmi dokonalé-bez každej chyby a ku každému cieľu. Podľa garancie od 10 zl. až do

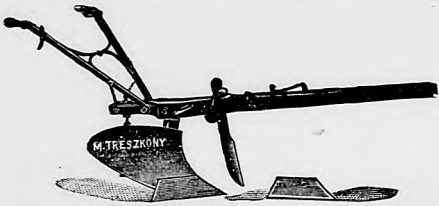
25 zl. v žďyckí Kdostaniu u. 812
Aloja Habán mechanika v Budapešti VII. Izabella-ter 3. Cenník pošlem každému darmo.

Sám sa vypláca!

Na probu 30 dní pošlem najfajnejší, niklovaný prvej jakovosti solingenský stroj «Atlas» na strihanie vlasov, dla mojego cennika, teda bez všetkého rizika pre objednávateľa, len preto aby som o nedostiziteľnej zvláštnosti jeho každého presvedčiť mohol. Stroj tento na strihanie vlasov vyhotovený je zo solingenskej ocele prvej triedy, je najfajnejšie niklovaný, s 36 zubami, s 2 hrebeňami k vytisnutiu, je pripravený k trojakému strihaniu asiže na dĺžku vlasov 3, 7 a 10 mm, vo fajnovej škatulke a s úpravou upotrebenia tak že bar kto hneď strihať môže. Cena úplne vystrojeného stroju 3 zl. Stroj tento sa sám vyplatí zvlášte v rodinách kde su deti bo sa výdavok zaň už za štvrt roka navráti. Chýbné stroje k strihaniu vlasov, ktoré v krátkom čase vypovedia službu nedržim na sklade. Stroj k strihaniu u brady len v najfajnejšej jakovosti so strihom 1 mm. 2 zl. 50 kr. Nožnice k strihaniu koní a psov, nevyhnutelne 2 zl. 50 kr. Rozposielam s poštovou dobiereku vývozný dom **Ján Konrád, Brúx 668** (Čechy). — Cenník s viac než 1000 obrazmi franko a zdarma

Páni hospodári!

Len umňa dostanete tie najlepšie, tohtčas za nájdokom najlepšie uznánie hospodárske stroje ako: mlátačky s ocelovými guľčkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovice atď. — Cenniky zašlem na žiadosť zdarma a franko. **Michal Treskoň** fabrikant hospodárskych strojov v Bytči (Nagy-Bitcsé).

Tí páni, ktorí by chceli za provisiu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa. 292

TELEGRAM!

Sukne polovlnené po ... 70—75 kr. a vyše.
Sukne grisetové vyšivané po ... 1 zl. 20 kr. a «
Sukne satenové tlačené modne po ... 93 kr. a «
Sukne kanafasové modne po ... 1 zl. 10 kr. a «
Sukne atlasové modne po ... 1 zl. 5 kr. a «
Sukne glotové, prádlo biele i delnicke, zástery všetkých druhov, obrusy, supravý, plátina, atď., všetko v rozličných farbách a modních vzorkách vyrába a dobierkou ľavne zasiela:

tkalcovna A. Jelínka v. Jimramové.

Vzorok zdarma a franko.

Podporujte malopriemysel! a len čistu ručnú prácu!

Len 75 kr. **Dalekohľad.**

Veľmi praktičný vynález môže sa ľahko vo vauku nosiť a na palicu pripaviť. Ukazuje do vzdialky viacej hodin. Cena s úpravou upotrebenia 1 kus 85 kr., 3 kusy 2 zl. 40 kr. II. jakovosti 75 kr.: 3 kusy 2 zl.

Rozposlanie pri predbežnom doposlaní ceny.

JÁN KONRÁD Prvá dielňa na hodiny Brúx 666. (Čechy.)

Cenník s viacej než 1000 obrazmi na žiadosť zdarma.

Lacné české perie.

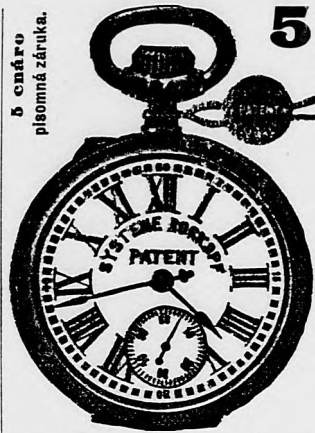
5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor.—24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobiereku franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vynimkou dovolenjestli sa poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

30 dní na probu

posielam za zl. 2.75, spoctovou dobiereku moje opravdivé solingen stroje k strihaniu vlasov a behom 30 dní ne žiadosť penaza navratim. Stroj tento je z najfajnejšej ocele s tromi hrebeňami ku trojakému strihaniu vlasov, penaze čo stojí nahradia sa pri deťoch za 1/4 roka. Najlepší druh s okrytým perom zl. 3.— Veľký druh so zapusteným perom pre holičov zl. 3.75. Stroj k strihaniu brady zl. 2.50. Stroj k rezaniu vlasov konov. psov alebo dobitku zl. 2.25. Stroj k holeniu zl. 2.— Britvy zl. 1.50. Doposielanie spoctovou dobiereku. **Dom doposielania LEO LATEINER, Wien. I/43, Wollzeile 81.** Cenník na žiadosť zdarma.

5 číslo písomná záruka.

5 korun!

V tejto jakosti bez subehu.

Opravdivé švajcarské hodinky system Roskopf Patent, kotva remontoir s pevným antimagne tickým kotveným strojom so zákrytkou opravdive emailovanou (nie papier) s ochrannou olvennon znamkou, vo futráli z pravého niklu, so šarnir pokryvkou s chodidlom 36 (nie 12) s spolzáčenými ručičkami so zárukou 3 rokov, vy-

probované, kus za 5 kor. Sukazovateľom sekund 6 kor. Vo futráli zo striebra bez ukazovateľa sekund 10 kor. Sukazovateľom sekund kus 12, 50.

Zámena dovolená, alebo navratenie penazi bez zračky.

Zasiela sa s poctovou dobiereku

Ján Konrád prvá dielňa hodin Brúx 425. (Čechy).

Bohato vystavený cenní vyše 1000 vyobrazením potieľa sa na žiadosť bar komu zdarma.

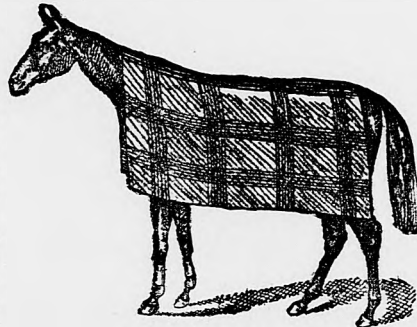
Oznamy prijíma administracia

„KREŠŤAN“

Budapest, Szentkirályi-utca 28.

OHLAS.

Aby hospodári Uhorska všeliakými figlami rozširovaným odporúčaniám na lep sadnuť a penaze vyhodit nemuseli za veci nevidené, totižto za pokrovce na kone udajne zvlhny robené, skutočne ale k tomuto cieľu v daktorej českej fabrike vyhotovené z barchetu a

kalmuku, odhodlali sme sa, že zvláštnej trvácnosti, celkom hrubé ako bunda teplé uhorského fabrikátu

pokrovce na kone uvedieme do obchodu, ktoré všetkým požiadavkam zodpovedia. Výhodné ceny pre hospodárov: =

Cena veľkého a širokého panského pokrovca na kone 3 zl. Najväčšej a najlepšej jakovosti cena 3 zl. 50 kr.

Franko zasielka ku každej pošte.

Výlučná atresa objednania:

Stredište rozposielania

:: Uhorských pokrovcov ::

SOMOGY-SZILL.

Ku bálíku pripojit možno povodne «RAPIDE» nožnice k strihaniu lichvy s náhradným nožom spolu 1 zl. 60 kr. Povodne «Pegof Freres» francuzske nožnice k strihaniu koni za výhodnú cenu 2 zl. 20 kr.

Dobrestanie za povodnosť a dobrotu našo tovaru. Za nezodpovedné vrátíme penaze.

